

Nr 878

Av fröken Elmén m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts skrivelse nr 94, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation.*

(Lika lydande med motion nr 723 i Första kammaren)

En omdebatterad fråga vid Nordiska rådets session i Oslo gällde behovet av lagstiftning rörande resebyråverksamhet. Bakgrunden var den starka ökning av antalet resebyråer som under senare år skett i de nordiska länderna. Ofta hade dessa byråers finansiella och ekonomiska ställning inte varit sådan att de kunnat fullgöra sina förpliktelser gentemot de resande, som i många fall fått utstå mycket obehag och ofta lidit påtagliga förluster. I anledning härav hade ett antal rådsmedlemmar väckt ett medlemsförslag, i vilket de hemställde, att rådet skulle rekommendera regeringarna att gemensamt undersöka huruvida det föreligger ett behov av en resebyrålagstiftning i samtliga nordiska länder och — därest regeringarna funne att sådant behov förelåg — att genomföra en gemensam nordisk lagstiftning på detta område.

Från svensk sida hade yttranden över medlemsförslaget avgivits av kommerskollegium och tio handelskammare samt av Svenska trafik- och resebyråbranschens auktorisationsnämnd, Svenska trafikföretagens råd och Svenska resebyråföreningen. Statens konsumentråd eller någon annan institution inom konsumentområdet hade ej tillfrågats, ej heller någon representant för de samhällsgrupper eller organisationer från vilka sällskapsresedeltagarna numera vanligen rekryteras. Av yttrandena gick de som avgivits av kommerskollegium, sju handelskammare samt resebyråföreningen i avstyrkande riktning. I flertalet av dessa hade man dock uttalat sig mot en lagstiftning på det aktuella området och ej mot förslaget om en utredning i och för sig. Tre handelskammare samt trafikföretagens råd tillstyrkte förslaget. Auktorisationsnämnden hade intet yrkande.

Vid medlemsförslagets behandling i Nordiska rådets trafikutskott gick meningarna isär. Utskottets majoritet ansåg, att en gemensam undersökning, där man kunde draga nytta av erfarenheterna från den olikartade utvecklingen i de skilda länderna, skulle vara nyttig. Vid en sådan borde man, enligt utskottets uppfattning, överväga inte endast lagstiftning utan också andra åtgärder, varigenom betryggande förhållanden kunde skapas för den resande allmänheten. Utskottet ansåg i övrigt, att en eventuell lagstiftning inte behövde framkalla en monopolistisk ställning för godkända företag utan tvärtom skulle skapa fri konkurrens, under förutsättning att alla som uppfyllde de i lagen uppställda kraven tilläts etablera sig inom

branschen. Utskottet föreslog att rådet skulle antaga en rekommendation i enlighet med förslagsställarnas hemställan.

De tre svenska ledamöterna i trafikutskottet reserverade sig emellertid med åberopande av remissyttrandet från kommerskollegium såsom "det i saken behöriga ämbetsverket". Kommerskollegium hade bl. a. påpekat, att flera förslag om lagstiftning syftande till reglering av näringsutövning i en eller annan form tidigare ej vunnit statsmakternas godkännande. Enligt kollegii mening syntes den av handelskamrarnas nämnd tillsatta särskilda auktorisationsnämnden på ett tillfredsställande sätt ha tillgodosett anspråken på sanering av den svenska resebyråverksamheten. I övrigt hänvisade man till de uttalanden mot en eventuell lagstiftning som gjorts av de flesta handelskamrarna och resebyråföreningen.

Också vid frågans behandling i plenum var meningarna mycket delade. Efter en längre debatt intog rådet en rekommendation (nr 3) i enlighet med utskottsmajoritetens förslag med 37 ja-röster mot 30 nej-röster. Samtliga rådets 16 svenska valda medlemmar röstade nej.

Genom Nordiska rådets sålunda fattade beslut med hemställan om utredning har frågan delvis kommit i ett nytt läge. Den svenska regeringen, bör enligt vår uppfattning handlägga ärendet från denna utgångspunkt. Det gäller här att främja ett sådant system, att de resande erhåller en rimlig garanti för att de åtaganden som resebyråerna gjort verkligen uppfylls och att resebyråernas bestämmelser utformas så att de ger den resande en viss garanti. Kommerskollegii hänvisning till att statsmakterna tidigare har avvisat förslag om auktorisation av låssmeder och bilförsäljare m. fl. bör icke tillmätas någon avgörande betydelse, när det gäller att utreda frågan om skydd för sällskapsresenärer som i *förväg* nödgas inbetala hundratals, ja ofta tusentals kronor utan att kunna kontrollera den inköpta resans kvalitet och värde. Det är lätt att finna exempel på näringsutövare (busstrafikidkare, livsmedelshandlare, advokater o. s. v.), för vilka man i det allmännas intresse funnit det motiverat att införa särskilda bestämmelser och vilka med lika stort — eller lika litet — skäl skulle kunna åberopas för en motsatt ståndpunkt. Varje näringsområde måste här bedömas efter sina egna förutsättningar.

Det förtjänar att framhållas, att rekommendationen endast syftar till en *utredning*, där man skall klarlägga behovet av en eventuell lagstiftning och där man enligt det nordiska trafikutskottets mening bör överväga även andra möjligheter att skapa betryggande förhållanden för den resande allmänheten. Att svenska sällskapsresenärer kan råka illa ut torde vara allom bekant efter de händelser som nyligen refererats i pressen.

Tidpunkten är enligt vår mening i själva verket mycket lämplig för en utredning angående förhållandena i Sverige på detta område. Sällskapsreseverksamheten befinner sig f. n. i en kraftig expansion — de svenska resenärerna lägger årligen ned åtskilliga hundratals miljoner kronor på

denna form av rekreation och allmänbildning — och resorna torde i växande utsträckning gå till utlandet. De problem som dyker upp i samband med områdets snabba utveckling synes därför särskilt väl ägnade att bearbetas och om möjligt lösas i samarbete med andra länder, i första hand våra nordiska grannländer.

Det vore i själva verket ytterst beklagligt om Sverige skulle försumma detta tillfälle att medverka till ett gemensamt nordiskt klarläggande av problemen på sällskapsreseområdet och de åtgärder som kan övervägas för att befordra en sund utveckling i framtiden. Genom att ställa oss utanför skulle vi endast riskera, att våra egna synpunkter och de speciella erfarenheter, som en del av de svenska remissinstanserna åberopat, inte skulle kunna i önskad utsträckning hävdas och vinna beaktande i den utredning som ändå synes komma till stånd. De övriga nordiska länderna skulle i sådant fall kunna komma fram till gemensamma riktlinjer som så starkt avviker från de svenska att en framtida svensk anslutning skulle ytterligare försvåras.

På längre sikt skymtar i bakgrunden det europeiska perspektivet. Det har i andra sammanhang — exempelvis på patentlagstiftningens område — visat sig, att en gemensam nordisk uppfattning och en på ett tidigt stadium verkställd nordisk utredning kan få ett avsevärt reellt — om än icke officiellt — inflytande på utformningen av europeiska förslag till riktlinjer och lagar. Ett splittrat uppträdande eller ett utredningsuppskov kan å andra sidan ställa de nordiska länderna utanför möjligheten att påverka den europeiska utvecklingen på reseområdet.

När nu den svenska regeringen behandlar resebyrålagstiftningsfrågan vore det önskvärt att man samtidigt undersökte möjligheten av att åstadkomma någon form av reklamationsorgan i samverkan med researrangörerna hos vilket resebyråkunden kan få klagomål objektivt prövade och bedömda. Den enskilde resenären skulle då ej behöva anlita ett offentligt rättegångsförfarande för att få sin rätt tillgodosedd, när det rör sig om mer bagatellartade missöden.

Under åberopande av det anförda hemställes,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse med överlämnande av Nordiska rådets redogörelse för rådets elfte session ville uttala sig för att Sverige måtte medverka i den av Nordiska rådet i dess rekommendation nr 3/1963 begärda utredningen angående resebyråverksamhet.

Stockholm den 18 april 1963

Brita Elmén

Anna-Greta Skantz

Mac P. Hamrin
i Kalmar

Anna Lisa Lewén-Eliasson

Einar Larsson
i Borrbý

Eva Karlsson

Henning Carlsson